

Döntött a portugál parlament

Éltető Andrea

November 3-án a Portugáliában a parlament fontos döntést hozott. A döntést szinte lélegzet- visszafojtva várta az ország és az európai pénzügyi piacok. A 2011-es költségvetési tervezetről van szó, amit a kisebbségi szocialista kormány október közepén nyújtott be megvitatásra. Azóta teljes erőbedobással folytak a tárgyalások a legnagyobb ellenzéki párt, a PSD (szociáldemokrata párt) meggyőzésére, hogy támogassa a tervezetet, vagy legalábbis tartózkodjon a szavazástól. A márciusban megválasztott új szociáldemokrata pártelnök, Pedro Passos Coelho élesen kritizálta a kormány négyéves stabilitási tervét. A tárgyalások megakadtak, a kormányfő lemondással fenyegetőzött, majd pár nappal a döntés előtt mégis sikerült megállapodnia a két legnagyobb pártnak, és a PSD tartózkodott. Cserébe néhány élelmiszer áfája nem emelkedik, az adókedvezményeket csak a legmagasabb jövedelmű adózók esetében törlik el, és a PSD javaslatára az állami beruházásokat felülvizsgálják.

Ez a mostani költségvetési tervezet már a harmadik kiigazítási csomag, amivel a portugál kormány előáll az év folyamán. Március-

ban fogadták el a stabilitási és növekedési tervet, májusban pedig egy újabb intézkedéscsomagot. Ezek célja a költségvetési hiány ütemes lefaragása a (főleg bérjellegű) kiadások csökkentésével és a privatizációs és adóbevételek növelésével. Ez a harmadik tervezet is kemény megszorításokat tartalmaz. A közalkalmazottak bértömegét öt százalékkal csökkentik, ami 675 ezer munkavállalót érint. A nyugdíjakat befagyasztják, és csökkentenek többféle szociális kiadást. Az áfa kulcsa 21-ről 23 százalékra nő. Az adókedvezményeket csökkentik, és a pénzügyi szektorra új adót rónak ki.

A kis ibériai ország számára elengedhetetlen az államháztartás hiányának leszorítása. Idén a GDP 7,3 százaléka lesz a deficit, jövőre már csak 4,6 százalék a cél. Ezt a célt egyedi intézkedések is szolgálják. Ilyen például az állami tulajdonú Portugal Telecom nyugdíjalapjának egyszeri átutalása a költségvetésbe, ami a GDP 1,5 százalékát kitevő összeget jelent. Bevezetnek autópályadíjat is hét országos, eddig ingyenes autópályára (háromra már idén, négyre jövőre).

Az intézkedések belpolitikai fogadtatása kedvezőtlen. Nemcsak az ellenzéki pártok kritizálják hevesen az adóemeléseket és az egyéb megszorításokat, hanem a szakszervezetek is általános sztrájkot hirdettek meg november 24-re. Egyes gazdasági elemzők szerint az áfa emelése csökkenti Portugália versenyképességét a szomszédos spanyolokkal szemben (ahol általában öt százalékkal alacsonyabb az áfakulcs), és ösztönzi a fekete gazdaság terjedését.

A fent említett intézkedések elsősorban rövid távú megoldást jelentenek, és csökkentik a belső keresletet, növekedést. A hosszútávú fejlesztési stratégia egyik alapja lehet például a megújuló energia. A napos és szeles hosszú partvidék ehhez kedvező lehetőséget nyújt. Az ország villamosáram-termelésének ma már 45 százaléka származik megújuló forrásokból (főleg szél- és napenergia), öt évvel ezelőtt még csak 17 százalék volt ez az arány.

A kilábalás másik pillére a portugál export növekedése lehet; a jelenlegi helyzetben főleg az EU-n kívüli térségekbe. Portugália legfontosabb Európán kívüli kereskedelmi partnere Angola. A gyarmati időkből eredő erős kulturális és nyelvi kötelék által kínált előnyt egyre több nagyvállalat igyekszik kihasználni. Az erősen növekvő afrikai ország piaca fontos a portugálok számára. Jelentős még Latin-Amerika részesedése is a portugál kivitelben.

A parlament mostani döntése tehát, amit egyedül a kormánypárt hozott meg, ideiglenesen javít a portugál gazdaság megítélésén, és

segít elkerülni a kormányválságot, de a közvélemény-kutatások tanúsága szerint egyúttal a mélybe is taszítja a szocialista párt népszerűségét, és jelentősen szűkíti szavazóbázisát.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu honlapról